

Amsterdam, 28-9-2010
Onze referentie: 2011130/SB

Geachte heer/mevrouw,

Naar aanleiding van de uitnodiging van het Ministerie van Justitie, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Ministerie van Economische Zaken, te reageren op het voorontwerp auteurscontractenrecht en het bijbehorend consultatiedocument, geeft het Filmfonds hierbij graag de volgende reactie.

Allereerst schetsen wij kort wat de positie van het Filmfonds is ten aanzien van producenten en creatieve makers. Vervolgens zullen wij ingaan op de kennelijke aanleiding van dit voorontwerp en toelichten waarom wij van mening zijn dat het voorontwerp de huidige onduidelijkheden rond de auteursrechtelijke status van verfilmingsrechten alleen maar versterkt en een voor nationale en internationale financiers, omroepen en distributeurs onwerkbaar situatie creëert. Het Fonds maakt zich dan ook grote zorgen over de effecten die dit voorontwerp zal hebben op het Nederlandse film- en medialandschap en ook op de internationale mogelijkheden voor coproductie en financiering van films. De Nederlandse film, de speelfilm in het bijzonder is immers in belangrijke mate afhankelijk van buitenlandse fondsen en investeerders, die absolute zekerheid op het gebied van rechten geboden moet worden. Wanneer deze zekerheid niet kan worden geboden zal financiering uitblijven. Tot slot zal het Fonds ingaan op internetexploitatie en hoe daar momenteel door ons Fonds in wordt voorzien.

Het Filmfonds

Het Filmfonds wil met zijn beleid de professionaliteit van producenten en creatieve makers vergroten en bijdragen aan versterking van de filmsector en het filmklimaat. Uit onderzoek blijkt dat de kans op succesvolle realisering van een film sterk samenhangt met de ervaring en het gebleken succes van de producent, de natuurlijke vertegenwoordiger van de productiemaatschappij, die voor eigen rekening en risico eindverantwoordelijk is voor een film of mediaproductie. Producenten (benaming vaak gelijkgesteld aan de productiemaatschappijen, die zij vertegenwoordigen) zijn en blijven de voornaamste zakelijke partner van het Filmfonds omdat zij als cultureel ondernemers de keuzes moeten maken en uiteindelijk de risico's lopen. Het is aan hen om de beste projecten te ontwikkelen of op te sporen, makers bijeen te krijgen en te houden, financiers en rechthebbenden aan het project te binden en de uitvoering en exploitatie tot een succes te maken.

Het Filmfonds is vaak een belangrijke, zo niet de belangrijkste financier van Nederlandse films en coproducties. Dat betekent een speciale verantwoordelijkheid jegens nationale en internationale partners. Het Fonds wil dan ook dat films professioneel ontwikkeld, gerealiseerd en geëxploiteerd worden. Ook omdat dit bijdraagt aan de technische en inhoudelijke ontwikkeling van creatieve makers. Goed ontwikkelde creatieve makers zijn op den duur de beste garantie voor artistiek en commercieel succes. Om deze redenen is in de afgelopen kunstenplanperiode de nadruk op het beoordelingscriterium 'staat van dienst' komen te liggen, zowel van producenten als de creatieve makers.

Deze benadering wil echter niet zeggen dat het Filmfonds geen oog heeft voor beginnende filmmakers. Er is ruime aandacht voor jong talent. Talentvolle beginnende creatieve makers kunnen rekenen op coaching en individuele begeleiding door het door het Mediafonds, CoBO-Fonds, Filmfonds, NPS, VARA, VPRO en Binger Filmlab ontwikkelde *Deltaplan Talent*.¹ Jonge talenten die ervaring ontberen en daardoor een zwakke positie binnen het professionele veld hebben worden op deze manier gestimuleerd en ondersteund.

Probleemanalyse

Wij vragen ons af wat de aanleiding is geweest voor dit voorontwerp, op welke wijze mogelijke problemen ook daadwerkelijk zijn getoetst aan de praktijk of besproken zijn met de afnemers en financiers van films en mediaproducties.

Op grond van de aan de subsidie verbonden verplichting om contracten te overleggen beschikt het Fonds over afschriften van contracten tussen producenten en regisseurs respectievelijk scenaristen inzake bijna alle Nederlandse films. Regisseurs en scenaristen zijn de belangrijkste rechthebbende creatieve makers, maar er zijn uiteraard vele andere creatieven en rechthebbenden betrokken bij het uiterst kostbare en complexe proces van filmproductie.

De vooronderstelling dat de positie van creatieve makers ten opzichte van producenten per definitie als 'zwak' wordt gekwalificeerd, onderschrijft het Fonds niet zonder meer. Natuurlijk zijn er contracten waarbij een regisseur of scenarist een relatief laag honorarium ontvangt maar dat zijn vaak low budget producties waarbij de financierings- en exploitatiemogelijkheden beperkt zijn en producenten, distributeurs en anderen grote risico's lopen. Het Fonds ziet even zoveel contracten waarbij sprake is van hoge honoraria. Hierbij zijn kunde, specifieke kwaliteiten, ervaring en eerder gebleken successen van de maker factoren die de prijs bepalen, factoren die in iedere andere sector eveneens prijsbepalend zijn.

Wel zien wij dat jonge talenten moeilijk een *track record* kunnen opbouwen. Deze creatieve makers worden dan ook door overheidsorganisaties als het Filmfonds ondersteund door middel van het hiervoor genoemde Delta Plan in samenwerking met de publieke omroep, het Mediafonds en het CoBO Fonds.

Wij constateren dat het in de filmsector staande praktijk is dat scenaristen, naast hun schrijfhonorarium aan de producent een licentie verschaffen en niet hun rechten overdragen, dat regisseurs en andere creatieve makers een maak-honorarium verdienen en daarnaast ook kunnen meedelen in de exploitatieopbrengsten en dus ook in (onvoorzien) succes, en dat in scenario-contracten non usus bepalingen heel gebruikelijk zijn. Een praktijk die in zijn algemeenheid niet als onredelijk is te kenschetsen.

Het Filmfonds probeert door middel van concentratie van professionele producenten en productiemaatschappijen te stimuleren dat ondernemingen ontstaan die niet alleen beter in staat zijn grootschalige en hoogwaardige films te maken, maar die ook de stroom van goede en kleurrijke ideeën beter kunnen kanaliseren. Nog steeds wordt de Nederlandse filmwereld namelijk gekenmerkt door een grote versnippering die een verdere professionalisering in de weg zit.

¹ Met het Deltaplan Talent worden 32 fictiefilms per jaar gefinancierd: 19 korte films en 13 lange films
- 10 korte films (KORT!, 10 minuten)
- 9 40-minuten films (One Night Stand)
- 6 artistieke speelfilms per jaar
- 6 Telefilms
- 1 Cinema Junior, artistieke jeugdfilm

In de toelichting op het voorontwerp wordt gesteld dat er sprake is van een structureel zwakkere onderhandelingspositie, welke mede een gevolg is van de toenemende mediaconcentratie. Vanuit onze kennis en ervaring onderschrijven wij de stelling dat creatieve makers zich in een structureel zwakkere onderhandelingspositie bevinden niet zonder meer en zijn benieuwd naar de onderbouwing hiervan.

Keuzes in het voorontwerp

Over de status van de door de Nederlandse producent ingebrachte rechten is niet altijd duidelijkheid. Als collectieve beheersorganisaties hun huidige aansluitcontracten niet wijzigen liggen rechten, die door de producent zouden moeten worden doorverkocht aan een distributeur of andere financier, bij een CBO als LIRA of VEVAM, althans: er is op zijn minst vergaande onduidelijkheid waar die rechten zouden liggen.² Het voorontwerp lost dit, voor de praktijk meest prangende, probleem niet op. De onduidelijkheid wordt in het voorontwerp alleen maar vergroot omdat muzikanten en de makers van onderliggende werken, zoals bijvoorbeeld de romanschrijver bij een boekverfilming, na vijf jaar de basis onder de gehele exploitatie van de film uit kunnen trekken.

Het Fonds financiert films met publieke middelen en dat is een proces waarbij vele tientallen, zo niet honderden individuen en instanties betrokken zijn. Het Filmfonds heeft zelf de ervaring dat als de verfilmingrechten niet in één hand bij de producent liggen, een film in de praktijk niet uitvoerbaar en niet exploitabel kan blijken. Een enkele specifieke rechthebbende in de gehele complexe keten van de ontwikkeling, realisering en exploitatie van een film kan dan immers voor een blokkade zorgen.

Verder blijkt uit de toelichting op het voorontwerp dat "verenigingen van makers in overleg met een vereniging van exploitanten kunnen onderhandelen over een advies inzake de hoogte van (minimum) vergoedingen teneinde deze te laten vaststellen door de minister".

Het invoeren van het instrument 'minimumvergoedingen' is vergaand. Wij vragen ons af of de inzet van dit instrument de professionalisering die wij met ons beleid nastreven zal dienen en, sterker nog, niet zal schaden. Het Fonds selecteert de aanvragen van creatieve makers en producenten kritisch: filmmaken is een professie, de beoefenaars daarvan kunnen en moeten op hun professionaliteit kunnen worden aangesproken. Prijsdifferentiatie is naar onze mening onlosmakelijk verbonden aan het professionele verkeer.

Internationale coproductie

Het Filmfonds bouwt internationale samenwerking uit, met onder andere fondsen uit Eurimages, het Vlaams Audiovisueel Fonds en Duitse Fondsen. Het Fonds wil graag het aangaan van internationale coproducties uit Nederland stimuleren, maar dit kan niet zonder het omgekeerde: investeringen uit het buitenland in Nederlandse filmproducties. De balans is op het ogenblik dat internationale coproducties ons land in steeds grotere mate mijden.

Verdere onduidelijkheid over de eigendom van rechten op een film naar Nederlands recht zal door internationale partners als obstakel worden ervaren, welke onduidelijkheid door de hierboven aangegeven wijzigingen in het voorontwerp alleen maar wordt versterkt.

Wij willen benadrukken dat elke vorm van onduidelijkheid over de status van verfilmingrechten grote belemmeringen vormt in de internationale coproductie van films en dat is een uiterst delicaat proces. Wij constateren dat het voorontwerp deze onduidelijkheden

² Zie vonnis VZr Rechtbank A'dam, 11 juni 2010 (Vevam/NL Film Productie) en schikking VZr Rechtbank A'dam, 18 november 2009 (NPO/LIRA)

niet oplost maar eerder versterkt.

De Nederlandse filmsector dreigt door het voorontwerp internationaal gezien dan ook (verder) in isolement te geraken en belemmerd te worden om zich over de landsgrenzen heen te verbreden. Een Nederlandse scenarist kan bijvoorbeeld (als maker van een scheidbaar werk in de zin van artikel 45g Aw) onder het voorontwerp de rechten op zijn scenario alleen voor maximaal vijf jaar in exclusieve licentie geven – het wordt daardoor ondenkbaar dat het scenario ooit nog zal kunnen worden verfilmd als grote internationale coproductie. Immers, de noodzakelijke basis (een onbelemmerd exploitatierecht) voor de daarmee gemoeide omvangrijke investeringen is weggefallen, althans tot welhaast embryonale vorm gereduceerd.

Internetexploitatie

Met het oog op de innovatie van de filmsector en de brede toegankelijkheid van mede door het Fonds gesubsidieerde filmproducties voor het publiek wordt aan een realiseringssubsidie van het Fonds de voorwaarde verbonden dat de aanvrager op non exclusieve basis de beschikking houdt over de rechten tot digitale exploitatie van de filmproductie, zodat de producent gerechtigd blijft de filmproducties na verloop van tijd digitaal te (doen) ontsluiten via in elk geval het onafhankelijke digitale platform dat in samenwerking met EYE Filminstituut Nederland en Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid onder de (werk)naam Filmotech Nederland filmproducties in de volle breedte voor het publiek blijvend toegankelijk maakt. Alhoewel non exclusieve licenties niet door het voorontwerp worden geraakt lichten wij de achtergrond van deze door ons opgelegde subsidieverplichting graag toe.

Een filmproducent leeft voornamelijk van de productiefee die per project wordt verkregen. Dat is geen luxe maar een noodzaak, omdat er sprake is van veel concurrentie en beperkte exploitatiemogelijkheden. De productiedwang is daarmee voor producenten hoog. De gedachte achter Filmotech is dat als de exploitatiemogelijkheden van een film voor een producent worden vergroot, de productiedwang naar normalere proporties wordt gebracht en de producent daarmee in staat wordt gesteld meer te investeren in de ontwikkeling van nieuwe projecten en een gedegen uitwerking daarvan. Daarmee wordt de structuur van de filmproductiesector versterkt wat ten goede komt aan alle creatieve makers.

Het Filmotech-platform beoogt voorts dat creatieve makers door naar het platform te linken via een eigen website een eigen band met publiek kunnen opbouwen en hun werk kunnen aanbieden en bij verkoop een commissie ontvangen. De band tussen de creatieve makers en hun werk wordt zo versterkt. Daarnaast is, in het kader van Filmotech, in overleg met de brancheorganisaties en CBO's van de scenaristen, regisseurs en acteurs een nieuw rechtenvergoedingenmodel ontwikkeld.

Dit alles duidt sterk op het vermogen van de filmsector om de uitdagingen rondom internet-exploitatie zélf op te lossen.

Tot slot

Het Fonds voert constructief op reguliere basis overleg met DDG (Dutch Directors Guild), Netwerk Scenarioschrijvers, NVS (Nederlandse Vereniging van Speelfilmproducenten) en andere belangenverenigingen en constateert dat deze organisaties elkaar ook al jaren goed weten te vinden. Momenteel voeren deze brancheorganisaties gesprekken over modelcontracten en nieuwe verdienmodellen waar het gaat om internetexploitatie. Het Fonds is van mening dat het voorontwerp de verhoudingen binnen de filmsector zonder aantoonbaar gemaakte noodzaak tot een conflictmodel zou kunnen aanzetten en dat zou zeer spijtig zijn.

Wij zien meer in constructief overleg binnen de sector dan in door de overheid opgelegde zware instrumenten waarvan op voorhand niet duidelijk is of het middel niet erger is dan de vermeende kwaal waar de filmsector aan zou lijden. Nog afgezien van de gevolgen voor de gehele audiovisuele sector van televisie en radio tot gaming, commercials en bedrijfsfilms.

Het Fonds geeft dan ook dringend in overweging om, alvorens in te grijpen in de auteurscontractenrechtpraktijk van de filmsector, eerst (nader) onderzoek te laten verrichten naar de noodzaak en vervolgens te bekijken of passender maatregelen niet eerder voorhanden zijn.

Mocht er een wens zijn vanuit de overheid om een dergelijk onderzoek te faciliteren en/of coördineren, dan is het Fonds hier uiteraard toe bereid. Wij beschikken over de positie, kennis en kunde om dat in goede banen te leiden en hier een constructieve bijdrage aan te leveren.

Met vriendelijke groet,

1.0. .

Doreen Boonekamp